

Přichází doba strojového zpracování vědeckých dat

31.10.2024 - Ivana Macnarová | Fakulta informačních technologií ČVUT v Praze

Cílem projektu OSTRails je zlepšit způsob plánování, sledování a hodnocení vědeckých poznatků nad rámec stávajících metod a podpořit celoevropskou spolupráci k vylepšení nástrojů a propojení jejich klíčových částí pro výzkum a inovace. Projekt je koordinovaný organizací OpenAIRE, která zajišťuje otevřenou vědeckou komunikační infrastrukturu pro podporu evropského výzkumu. Zapojuje klíčové hráče v oblasti plánování správy dat, nástrojů pro hodnocení FAIR a znalostní grafy z celé Evropy.

Vědci z FIT ČVUT se podílí na jedné z klíčových částí správy dat – na jejich plánování, s cílem zjednodušit a zautomatizovat celý proces díky strojovému zpracování plánů výzkumníků. Pracují na zvýšení míry automatizace a propojení jednotlivých nástrojů systému tak, aby výsledkem plánování nebyl jen formální dokument pro poskytovatele financí, ale skutečně využitelný a strojově zpracovatelný plán správy dat (Machine-Actionable Data Management Plan). Tato automatizace nejen urychlí práci, ale také umožní výzkumníkům soustředit se více na samotný výzkum a méně na technické a administrativní záležitosti.

V rámci pilotního projektu v České republice spolupracuje FIT ČVUT s partnery jako jsou sdružení CESNET, Národní technická knihovna (NTK) a grantové agentury GAČR a TAČR. Tyto instituce mají za cíl vědce podporovat, aby výzkumná data splňovala principy FAIR (dohledatelnost, dostupnost, interoperabilita, znovupoužitelnost). V praxi to znamená, že nástroje vyvíjené v rámci projektu umožní výzkumníkům, ale i grantovým agenturám snížit administrativní zátěž a zjednodušit práci s daty – od jejich ukládání až po další využití ve výzkumu. Část pilotního projektu se uskuteční i přímo na ČVUT. V systému DSpace, určeném pro ukládání publikací a dalších výstupů univerzity, výstupy projektu umožní ověřit soulad s FAIR principy, tedy zejména kvalitu všech potřebných údajů (metadat) v souladu s doporučeními. Tento proces podpoří FAIR kvality výstupů ČVUT.

Tým vědců z FIT ČVUT, pod vedením doc. Roberta Pergla, již přes šest let aktivně vyvíjí pokročilý open-source nástroj Data Stewardship Wizard (DSW), který pomáhá výzkumníkům detailně plánovat správu dat. Tento nástroj zahrnuje také důležitý vzdělávací aspekt, neboť provází výzkumníky různými oblastmi správy dat a zdůrazňuje využití existujících standardů i dalších doporučení jako jsou například i FAIR principy nebo Open Science. DSW je součástí federace propojovaných nástrojů v projektu OSTRails.

Více o projektu OSTRails

<https://fit.cvut.cz/cs/zivot-na-fit/aktualne/zpravy/21597-prichazi-doba-strojoveho-zpracovani-vedeckych-dat>